

Natuurvereniging Hollandse Delta.

Broedvogelonderzoek Merrevliet

Mededelingnummer: 374

Auteur: Arie Kraak

© KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelonderzoek JULI 2024

Merrevliet – Natuurmonumenten

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Mededeling nummer: 374

Auteur: Arie Kraak

Inventarisatie door: Dick Zwart en Arie Kraak

Omslagfoto: BMP teller in Merrevliet Fotograaf: Arie Kraak

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

1	Inleiding	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
3	Werkwijze.....	6
3.1	Welke/alle soorten geteld.....	6
3.2	Methode	6
3.3	Terreinomstandigheden	7
3.4	Bezoekdata en event. Tijden	8
4	Resultaten	9
4.1	Broedvogels	9
4.1.1	Legenda afkortingen, broedcodes	9
4.1.2	Soorten en aantallen (in tabelvorm).....	10
4.1.3	Overzicht territoria Merrevliet	11
4.1.4	Soortbespreking (event. selectie van soorten) en bijzonderheden	13
4.1.5	Evaluatie	18
4.1.6	Eventuele aanbevelingen	18
4.2	Overige waargenomen soorten	19
4.2.1	Blauwborst	19
4.2.2	Buizerd	19
4.2.3	Blauwe kiekendief.....	19
4.3	Overige soorten	20

1 Inleiding

Doel van Natuurmonumenten met het periodiek inventariseren van de vogelstand op Merrevliet is om de kwaliteit van de natuurwaarden van het gebied regelmatig te onderzoeken.

Met de inventarisatiegegevens kunnen zij eventueel beheersmaatregelen nemen om die kwaliteit te verbeteren. Als wij zien dat er oorzaken zijn waardoor bepaalde soorten sterk achteruitgaan, kunnen we dat signaleren en eventueel adviezen geven.

In het bijzonder heeft Natuurmonumenten speciale interesse in de ontwikkeling van het broedsucces voor de weidevogels in Merrevliet. Dit ter evaluatie van de genomen maatregelen om het plas-dras karakter van het gebied te verbeteren.

We willen de weidevogelgroep en in het bijzonder dhr. W. van der Velde bedanken voor hun ondersteuning bij het uitvoeren van een drone vlucht over het gebied.

2 Gebiedsbeschrijving

Het Merrevliet is een natuurgebied ten noordoosten van Rockanje op Voorne-Putten in de provincie Zuid-Holland. Het gebied van 10,3 hectare wordt beheerd door Natuurmonumenten. Merrevliet is een restant van een oude kreek, een zijgeul van de Strype. Door veenvorming heeft verlandingsplaatsen gevonden en zijn er bloemrijke rietlandjes ontstaan. Deze worden omringd door graslandjes. Tot in de achttiende eeuw drong de zee bij hoog tij langs een stelsel van kreken het Voornse land binnen. Door duinvorming en de aanleg van dijken zijn de kreken van zee afgesloten en verland. Het streven is, oude kreken weer op te waarderen ten behoeve van de ecologische verbindingzones, wateropslag en als aantrekkelijk landschappelijk element.

Natuurmonumenten kocht het grasland rondom de oude kreek in 1986 aan. Op bepaalde plaatsen kwam zout water via de ondergrond het gebied binnen, maar door verlaging van het polderpeil verdween de zoute kwel. Natuurmonumenten heeft de situatie hersteld door de kwel op te pompen. Hierdoor groeien er weer planten als moeraszoutgras en melkkruid. Daarnaast zijn er natuurvriendelijkere oevers gemaakt door de kanten van de omringende sloot plaatselijk minder steil te maken. Op de rietlandjes groeien echte koekoeksbloem, grote ratelaar, veenmos, veenpluis en kleine valerian. De graslanden om de kreek vormen een buffer en vangen ongewenst zeer voedselrijk water vanuit het omringende agrarische land. Daarnaast wordt de waterstand hoger gehouden binnen de bufferzone. Er wordt laat gemaaid en na het maaien begrazen koeien van een lokale boer de graslanden. Door de verschillende maatregelen is het Merrevliet een aantrekkelijk broedgebied geworden voor weidevogels

3 Werkwijze

3.1 Welke/alle soorten geteld

Tijdens de telling zijn naast de scholekster, Kievit, grutto, tureluur ook de gele kwikstaarten en de graspiepers (gevoelige soorten) geteld.

Daarnaast hebben we los van de telling de interessante waarnemingen gedocumenteerd in dit rapport.

3.2 Methode

De tellingen zijn verricht volgens de Sovon normen en ingevoerd (via de AVIMAP app) in het BMP-systeem van Sovon. Er is in dit gebied vijf keer geteld waarbij de duur van de telling ongeveer 1 uur tot anderhalf uur was. De tellingen zijn uitgevoerd in de ochtend rond 10 uur. Tijdens een van onze rondes hebben we een lid (dhr. Van der Velde) van de weidevogelgroep ontmoet. In overleg met hem was hij bereid om tijdens een drone ronde in de omgeving ook een inspectie vlucht over Merrevliet uit te voeren. Helaas kon deze vlucht, door omstandigheden, helaas pas in een laat stadium van het seizoen plaatsvinden. Daardoor waren de resultaten van de vlucht niet bruikbaar voor de vergelijking met onze telresultaten. Op een gegeven moment kwamen we erachter dat de installatie voor het vochtig houden van het plasdras gebied een tijdje niet gefunctioneerd had. De greppels waren daardoor grotendeels drooggevallen.

Drone keert terug naar de basis, Foto: Dick Zwart

3.3 Terreinomstandigheden

Het smalle gebiedsdeel aan de oostkant van het terrein (de voormalige vuilnisbelt) was dit jaar niet erg overwoekerd door bramenstruiken. Wel grepen in de loop van de telperiode de brandnetels hun kans.

Uiteindelijk was dit gebied voor de onderhavige telling niet zo belangrijk en hebben we puur voor onze interesse ook dit deel van het gebied (behalve voor de laatste telling) kunnen inventariseren.

In het algemeen hebben we de BMP telling voor Merrevliet weer als zeer positief ervaren. In de loop van de telperiode ontpopte het gebied zich als een fantastisch kruidenrijk grasland met diverse rietveldjes en aan de achterzijde struweel met bomen waarin de zangvogeltjes zich prima thuisvoelen. Veel mooie plantensoorten zoals bijvoorbeeld de rietorchis, het mooie witte veenpluis en moeraskartelblad. Zo moet het landschap er ooit door heel Nederland uitgezien hebben!

Zonsopkomst Merrevliet, Foto: Dick Zwart

3.4 Bezoekdata en event. Tijden

Datum	Starttijd	Eindtijd	Telling	Temperatuur	Wind	Bewolking
9 april	10:15	11:05	Ochtend	11	5BF	Bewolkt
29 april	8:32	9:45	Ochtend	10	2BF	Bewolkt
13 mei	10:01	11:10	Ochtend	8	3BF	Zonnig
23 mei	10:03	11:23	Ochtend	16	4BF	Half bewolkt
6 juni	10:01	11:09	Ochtend	15	3BF	Half bewolkt

4 Resultaten

4.1 Broedvogels

4.1.1 Legenda afkortingen, broedcodes

ab: Aantal broedvogels (territoria)

hb: Hoogste broedcode

ng: Niet Geteld

In onderstaande tabel is een korte beschrijving gegeven van de door Sovon gehanteerde broedcodes:

Code	Omschrijving
0	Overig, buiten broedbiotoop
1	Volwassen individu
2	Zingend of baltsend individu
3	Paar (bij balts of zang code 5)
4	Territoriumgedrag
5	Baltsend paar (ook paring)
6	Waarschijnlijk nestplaats
7	Alarmeren, waaks gedrag
8	Vogel met broedvlekken
9	Nestbouw
10	Afleidingsgedrag
11	Pas gebruikt nest
12	Pas uitgevloegen, dons-jongen
13	Bewoond nest (bezoek ouders)
14	Transport voedsel en ontlasting
15	Nest met eieren
16	Nest met jongen

Voor een uitgebreide omschrijving van bovenstaande codes zie: www.sovon.nl

4.1.2 Soorten en aantallen (in tabelvorm)

Geel gemarkeerd = Gevoelig op rode lijst

Voor afkortingen zie vorige paragraaf.

	9 april	29 april	13 mei	23 mei	6 juni		
	10:15	08:32	10:01	10:03	10:01		
	11:05	09:45	11:10	11:23	11:09		
bezoeknr	1	2	3	4	5		
Bezoektype	ochte nd	ochte nd	ochte nd	ochte nd	ochte nd	ab	hb
Gele Kwikstaart	1	1	1			1	3
Graspieper	4	1	1	1	3	4	14
Grutto	1	3	4	2		3	7
Kievit		1				1	7
Scholekster		1					3
Tureluur	2	5	2	2		2	7

4.1.3 Overzicht territoria Merrevliet

ng is Niet Geteld in 2024 en groen gemarkeerd is geteld.

Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baardman	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	ng
Bergeend	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	1	ng
Blauwborst	2	2	1	0	0	1	1	1	3	0	2	0	1	ng
Bosrietzanger	1	1	2	3	1	1	1	0	1	6	3	4	1	ng
Braamsluiper	0	0	0	2	1	0	1	4	1	3	3	0	0	ng
Buizerd	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	ng
Cetti's Zanger	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	2	2	ng
Ekster	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	ng
Fazant	1	3	2	4	3	1	2	2	1	1	1	1	1	ng
Fitis	2	2	1	1	1	1	4	2	5	1	2	0	0	ng
Gele Kwikstaart	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Goudvink	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	ng
Grasmus	1	1	1	2	1	2	1	0	0	4	4	0	0	ng
Graspieper	3	4	2	2	2	3	2	5	4	4	4	3	2	4
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	2	2	ng
Groenling	0	0	0	1	0	1	0	3	0	2	0	2	2	ng
Grote Bonte Specht	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	ng
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	1	0	2	0	1	1	2	0	0	ng
Grutto	5	3	3	4	2	1	1	1	2	6	6	1	2	3
Havik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ng
Heggenmus	0	2	1	2	1	1	1	3	3	2	3	2	2	ng
Holenduif	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ng
Houtduif	0	1	1	2	2	1	1	2	2	1	3	2	1	ng
Kievit	6	4	4	4	2	2	5	5	2	5	2	1	1	1
Kleine Karekiet	10	10	10	12	12	9	7	4	8	4	7	4	4	ng
Kluut	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	ng
Kneu (Gevoelig)	0	2	1	2	0	1	2	0	0	3	0	3	3	ng
Knobbelzwaan	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	ng

Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Koekoek	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	ng
Kolgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ng
Koolmees	0	1	1	1	1	1	0	2	1	3	4	1	1	ng
Krakeend	3	3	3	2	4	3	1	0	1	0	0	5	1	ng
Kuifeend	1	3	2	2	1	1	0	1	0	0	1	0	0	ng
Meerkoet	6	3	3	4	4	6	3	5	4	3	5	2	1	ng
Merel	1	2	3	3	1	2	3	3	1	4	4	2	2	ng
Pimpelmees	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0	ng
Putter	0	1	0	0	1	1	3	0	3	4	6	1	2	ng
Rietgors	3	2	3	2	2	2	5	9	5	2	5	3	1	ng
Rietzanger	3	4	4	2	3	2	5	3	4	6	5	4	5	ng
Ringmus	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ng
Roodborst	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	ng
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	ng
Scholekster	1	2	1	2	1	0	1	1	4	2	1	1	2	0
Slobeend	0	1	2	2	1	2	0	1	0	0	1	1	1	ng
Snor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	ng
Sperwer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ng
Spotvogel	1	2	3	2	1	1	0	2	1	2	2	2	1	ng
Spreeuw	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	ng
Sprinkhaanzanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	ng
Tjiftjaf	1	3	4	3	3	2	3	3	5	6	4	4	4	ng
Tuinfluit	0	0	1	2	2	0	1	0	0	0	0	2	2	ng
Tureluur	4	1	0	2	1	1	2	3	5	6	6	4	3	2
Veldleeuwerik	0	0	0	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	ng
Vink	0	1	1	1	0	0	2	2	2	1	2	1	1	ng

4.1.4 Soortbespreking (event. selectie van soorten) en bijzonderheden

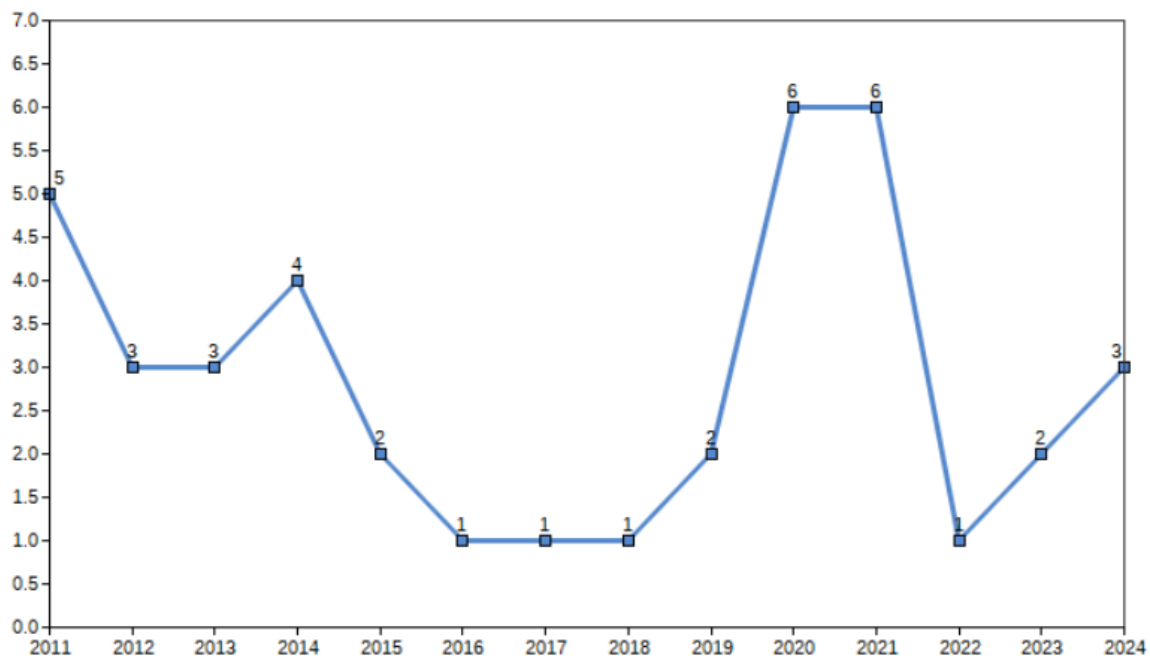
In dit hoofdstuk hebben we voor de doelsoorten voor de onderhavige telling eventuele bijzonderheden vermeld alsmede een eventuele analyse ten opzichte van voorgaande tellingen.

4.1.4.1 Grutto

Gedurende de telperiode deed een drietal gruttoparen luid en duidelijk van zich horen. Continue aan het jagen achter zwarte kraaien die te dicht in de buurt kwamen en ook wij werden niet gastvrij ontvangen. Erg indrukwekkend om te aanschouwen!. Vanuit het perspectief van een eventueel broedsucces dus heel positief. De zonnepanelen van de pompinstallatie werd door de grutto's als een mooie uitkijkpost gebruikt. We hebben dan ook drie territoria kunnen vaststellen. Helaas hebben we geen kuikens direct waargenomen. Dat werd ook wel erg bemoeilijkt door het hoge gras aan het einde van de telperiode. Een ingelaste vlucht met een drone van de weidevogelgroep kon hierin helaas ook geen duidelijkheid verschaffen (door omstandigheden waarschijnlijk net te laat in het seizoen).

Grutto op de uitkijk, Foto: Arie Kraak

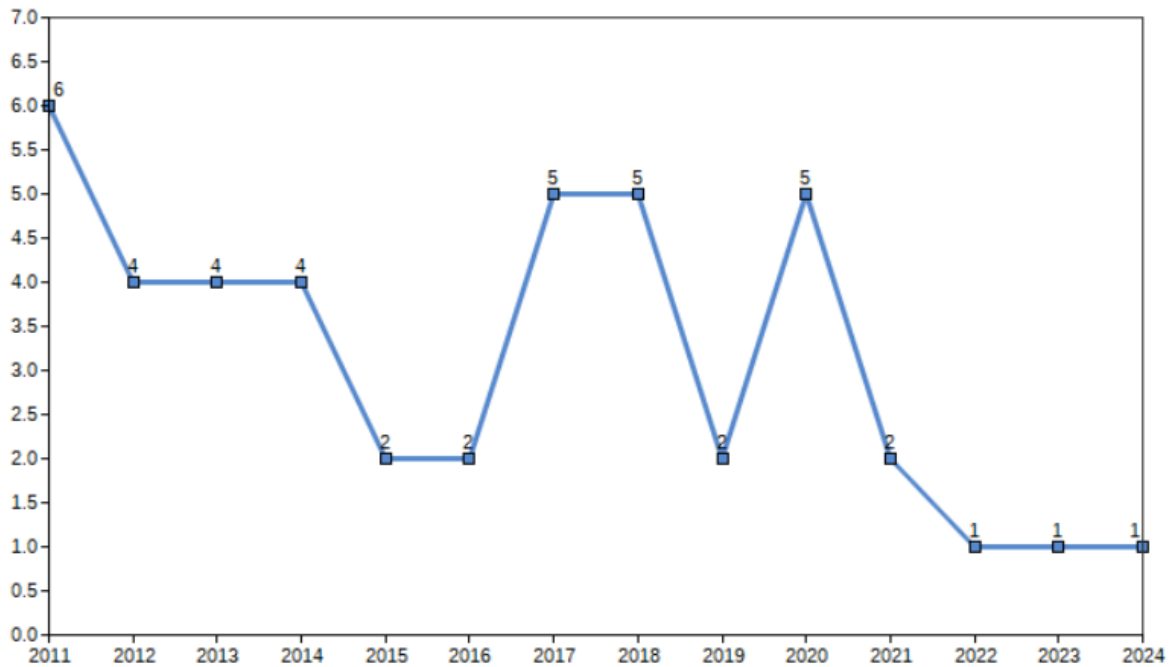
Historisch overzicht voor Grutto's territoria in Merrevliet

4.1.4.2 Gele Kwikstaart

Voor de gele kwikstaart hebben we dit jaar weer een territorium kunnen vaststellen (op basis van de autoclustering).

4.1.4.3 Kievit

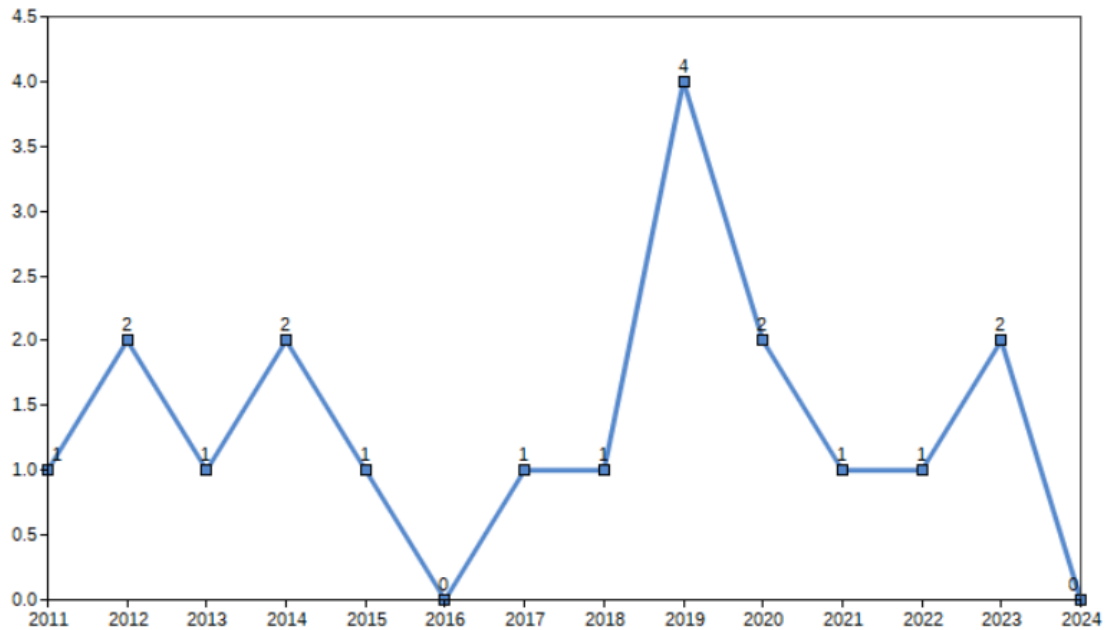
Bij de eerste tellingen hebben we wel af en toe kieviten waargenomen in het gebied. Volgens de Sovon normen kennelijk net genoeg om op basis daarvan een territorium vast te stellen. We zetten echter wel onze vraagtekens bij deze conclusie op basis van onze eigen waarnemingen. In de latere tellingen zijn de kieviten niet meer waargenomen. We hebben ook niet de aanwezigheid van pulletjes kunnen vaststellen. We hebben de indruk dat de kieviten vooral hun toevlucht zochten in de omringende akkers. Jammer want daar was de kans op een positief broedsucces nihil gezien de vele activiteiten die daar plaatsvonden.

Historisch overzicht voor Kievit territoria in Merrevliet

4.1.4.4 Scholekster

Op basis van onze waarnemingen en de Sovon richtlijnen hebben we voor de BMP telling van 2024 op basis van de enkele waarneming van een scholekster dit jaar geen enkel territorium kunnen vaststellen. De scholeksters die we gezien hebben bleven ook slechts heel kortstondig in het gebied.

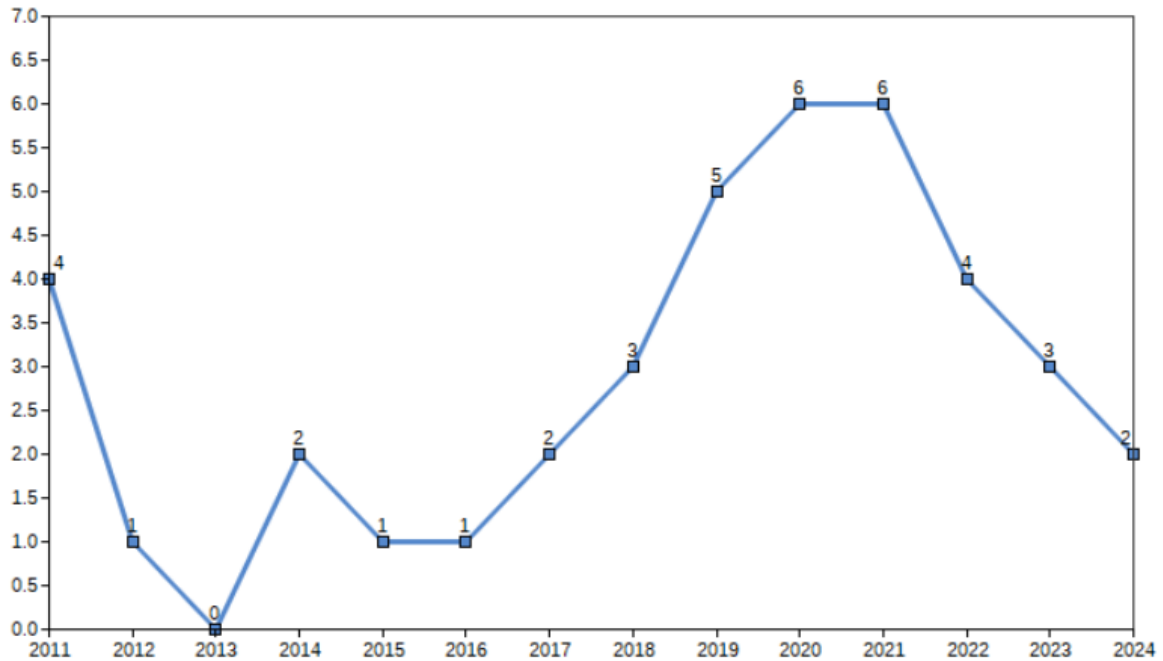
Historisch overzicht voor Scholekster territoria in Merrevliet

4.1.4.5 Tureluur

De tureluur is inmiddels, gedurende de broedperiode, wel een trouwe bezoeker van Merrevliet. De laatste jaren lijkt er helaas wel een neergaande lijn ingezet te zijn. Van 5, 6, 6, 4 en 3 territoria naar dit jaar 2 territoria. In totaal hebben we maximaal 5?? tureluurs tegelijkertijd gezien, soms duidelijk alarmerend of bewakend (zittend op verhogingen zoals een paaltje, een hek of de zonnepanelen). De greppels die via de pomp van water blijken zoals verwacht natuurlijk een grote aantrekkingskracht te hebben op de tureluurs. Helaas bleken de pompen op een gegeven moment niet meer te werken waardoor de greppels drooggefallen waren. Mogelijk was dit de reden waarom de alarmeringsactiviteiten van de tureluurs in onze ogen redelijk vroegtijdig verstomden. Helaas hebben we zelf geen pullen kunnen waarnemen, maar op een gegeven moment was het gras zo hoog dat dat ook heel lastig was. Een passant vertelde ons wel dat hij enkele keren kuiken gezien had vanaf het fietspad bij het uitlaten van de honden.

Tureluur en grutto op wacht, Foto: Arie Kraak

Historisch overzicht voor Tureluur territoria in Merrevliet

4.1.5 Evaluatie

Nu de omliggende terreinen meer in gebruik waren als akkers in plaats van weilanden weildanden bleek Merrevliet voor de grutto's een grote aantrekkingskracht te hebben. In ieder geval meer dan vorig jaar.

De greppels die via de pomp van water worden voorzien blijken zoals verwacht natuurlijk een grote aantrekkingskracht te hebben op de tureluurs. Echter waarschijnlijk is de pomp dit jaar in een te vroeg stadium uitgevallen waardoor de greppels droog kwamen te staan. Wellicht heeft dit een negatieve invloed gehad op het broedsucces van de tureluurs.

4.1.6 Eventuele aanbevelingen

Het buizerdpaar is zeer overduidelijk aanwezig in het gebied. We vroegen ons af of de aanwezigheid van een broedend buizerdpaar wellicht afschrikkend zou kunnen werken voor de weidevogels en overige broedvogels. Onze aanwezigheid werd allesbehalve op prijs gesteld door het paar, laat staan als je een Kievit, grutto of tureluur bent met jongen en je een aangename toevoeging zou kunnen zijn aan het voedselaanbod voor de buizerds.

Regelmatige controle van de werking van de pompinstallatie.

4.2 Overige waargenomen soorten

In dit hoofdstuk zijn enkele leuke en opmerkelijke waarnemingen voor 2024 vermeld.

4.2.1 Blauwborst

Ook dit jaar hebben we gelukkig weer een territorium voor de blauwborst kunnen vaststellen. Reeds bij een van de eerste tellingen hebben we de blauwborst waargenomen en in een van de laatste tellingen een tweetal adulten. De blauwborsten hadden hun broedplek gevonden in het rietstrookje aan het begin van het gebied.

4.2.2 Buizerd

De buizerd is een vast broedvogel in Merrevliet. Dit jaar werden we vooral vanaf de derde telling regelmatig 'aangevallen' door het ouderpaar. Het is zonder meer duidelijk dat hier sprake moet zijn van een broedsucces. We hebben helaas niet in het nest kunnen kijken of daadwerkelijk een broedresultaat kunnen zien.

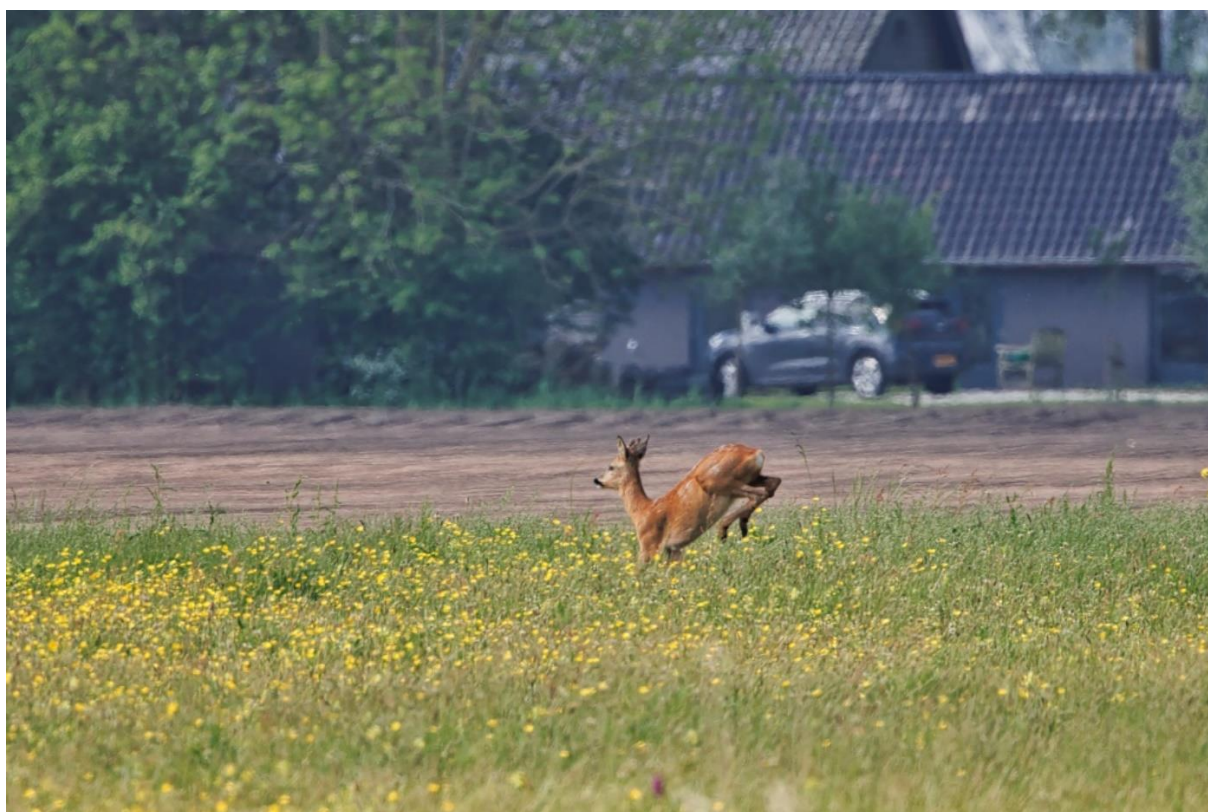
4.2.3 Blauwe kiekendief

Eenmaal hebben we een blauwe kiekendief (vrouw) uit het struweel achter in het gebied op zien vliegen.

4.3 Overige soorten

In onderstaande tabel zijn enkele leuke en opmerkelijke waarnemingen voor 2022 vermeld.

Soortnaam	Opmerkingen
Hazen	Regelmatig hebben we hazen in het veld gezien of het terrein zien oversteken
Reeën	Diverse keren hebben we, vooral in het door het struweel aan de achterzijde van het terrein diverse reeën waargenomen.

Ree op de vlucht, Foto: Arie Kraak